

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

ANDIJON MASHINASOZLIK INSTITUTI

“TRANSPORT VA LOGISTIKA” fakulteti

“HAYOT FAOLIYATI XAVFSIZLIGI” kafedrası

“Diplom loyihasi himoyaga qo'yilsin”

“Texnologik mashinalar va jihozlar”

kafedrası mudiri _____

dots. N.Qobulova «__» _____ 2019-y.

UZ DONG YANG KO KORXONASIDA AVARIYA QUTQARUV ISHLARINI OLIB BORISH

**5860100- “Hayot faoliyati xavfsizligi” ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavr akademik darajasini olish
uchun diplom loyihasi**

147-15 guruhi talabasi

Mamayeva Sadoqatxon

Rahbar dots.

A. Abduraxmonov

KIRISH

- Fan-texnikaning rivojlanishi birinchi navbatda ishlab chiqarish kuchlarini qayta taqsimlashga olib keladi. Yangi texnologiya bilan ishlab chiqarish samaradorligi oshadi, ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar sifati yaxshilanadi, jahon bozoridagi raqobatni vujudga keltiradi va ilm-fan darajasi past bo'lgan davlatlarda ishlab chiqarilgan mahsulotlarni jahon bozorida sotish imkoniyati yo'qoladi. O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining hayoti va sog'lig'ini inson faoliyatining barcha sohalarida muhofazalashda „Hayot faoliyati xavfsizligi”

- (HFX) sohasi asosiy o`rinlardan birini egallaydi. Ushbu soxa tarixi, rivoji va istiqboli hamda Respublikamizdagi ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar natijalari, ishlab chiqarish va hududiy xavfsizlik muammolarining inson hayoti xavfsizligiga ta`siri masalalarini qamraydi. Zero hozirgi vaziyatda xavfsiz hayotni ta`minlash masalalari eng dolzarb muammolardan hisoblanadi. Chunki texnosferalarda ishlab chiqarish jarayoni buzilishi, ishlovchilar uchun sanitariya va gigiyena me`yor qoidalariga amal qilmasligi, muhit rivojlanishdagi noxush vaziyatlarning murakkablashuvi, davlatlar o`rtasida insoniyat hayotiga xavf-xatar soluvchi xolatlarning ro`y berishi, insoniyat tomonidan qo`llanilayotgan turli zaharli va zararli moddalar va vositalar ko`plab xavflarni yuzaga keltirib, insonlarning hayotiy faoliyatiga, sog`lig`iga, atrof-muhit tozaligiga va iqtisodiyotning barqaror rivojlanishiga tahdid solmoqda.

Mavzuning dolzarbligi

- Hozirgi kunda sanoat zonalarini kengayishi, ishlab-chiqarish maskanlarining zamonaviy texnikalari bilan qurollanganligi, ijobiy tomonlari bilan bir qatorda salbiy ta'sirlari ham mavjudligi, ishchi-xodimlarni xavfsizligini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish hozirgi kundagi dolzarb masala bo'lib kelmoqda.

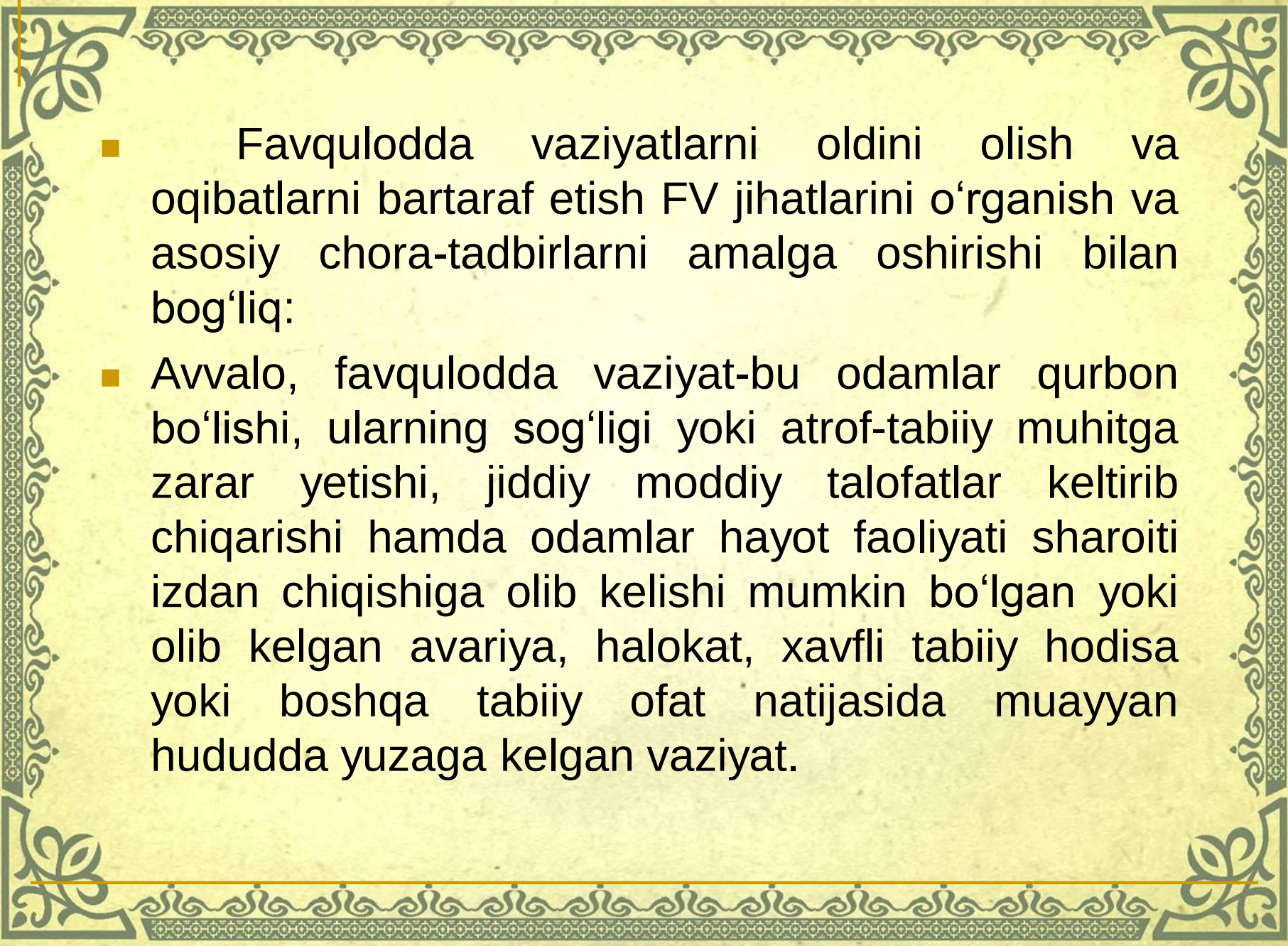
■ Shuning uchun korxonalarda hayot faoliyatini ta'minlash, insonlarni sog'lom va xavfsiz mehnat sharoitlarida ishlashga, hamda mahsulot sifati, mehnat unumdorligini ta'minlashga, xizmat qiladi. Bundan tashqari respublika bo'yicha ishlab-chiqarishdagi turli avariya va baxtsiz hodisalar, favqulodda vaziyatlar orqali

■ davlatimiz turli darajada iqtisodiy talofatlar ko'rmoqda, qanchadan-qancha loyihalar kechiktirilib amalga oshirilmoqda, shu bilan bir

qatorda aholi ham bular orqali ma'naviy va moddiy zarar ko'rmoqda. Bular esa davlat va jamiyatning farovonligi va stabil ravishda taraqqiy etishiga qarshilik qilayotgan omillar hisoblanadi. Ma'lumot o'rnida shuni aytish joizki, O'zbekistonda 3 yilda ishlab chiqarishda 1214 baxtsiz hodisa sodir bo'ldi. Ulardan 241 tasi o'lim bilan yakunlangan.

I-BO'LIM.FAVQULODDA VAZIYATLARNING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI VA ULARNING OQIBATINI BARTARAF QILISH.

-
- Har qanday favqulodda vaziyatlarning oldini olish, ularni bartaraf etish uchun zaruriy kuch va vositalar zarur bo'ladi. Favqulodda vaziyatlar yuz bergandan so'ng oqibatlarini bartaraf etishda, sodir bo'lgan favqulodda vaziyat o'chog'i holatiga qarab maxsus kuch vositalar jalb qilinadi. Bunday hollarda olib boriladigan ishlar, favqulodda vaziyatning vaqti, uning ta'sir o'chog'i, aholi yashash punkti va boshqa xususiyatlariga alohida e'tibor berilib, tezkorlik bilan amalga oshiriladi.
- FVV faoliyati va muhofaza tizimidagi barcha kuch va vositalar vaziyatlarning oldini olish, sodir bo'lganda qutqarish va boshqa kechiktirib bo'lmaydigan tadbirlar va tashkil qilish ishlariga yo'naltirilgan.

-
- Favqulodda vaziyatlarni oldini olish va oqibatlarni bartaraf etish FV jihatlarini o'rganish va asosiy chora-tadbirlarni amalga oshirishi bilan bog'liq:
 - Avvalo, favqulodda vaziyat-bu odamlar qurbon bo'lishi, ularning sog'ligi yoki atrof-tabiiy muhitga zarar yetishi, jiddiy moddiy talofatlar keltirib chiqarishi hamda odamlar hayot faoliyati sharoiti izdan chiqishiga olib kelishi mumkin bo'lgan yoki olib kelgan avariya, halokat, xavfli tabiiy hodisa yoki boshqa tabiiy ofat natijasida muayyan hududda yuzaga kelgan vaziyat.

1.1. Favqulodda vaziyatlarning me'yoriy-huquqiy asoslari

- Fuqaro muhofazasining aholi va hududlarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish sohasida qabul qilingan muhim hujjatlardan biri - avval Mudofaa vazirligi qoshida Fuqaro muhofazasi va favqulodda vaziyatlar boshqarmasining, so'ngra esa shu boshqarma negizida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1996 yil 4 martdagi PF-1378 Farmoni⁹ bilan Favqulodda vaziyatlar vazirligining tashkil etilishi bo'ldi. Vazirlik faoliyat yurita boshlagandan so'ng aholi va hududlarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish sohasining huquqiy asosini tashkil etuvchi bir qator qonun, qarorlar va me'yoriy-huquqiy hujjatlar qabul qilindi.

- Bular: O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari, O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining qarorlari va boshqa me‘yoriy hujjatlar to‘plami.
- O‘zbekiston Respublikasi qonunlari:
- Aholini va hududlarni tabiiy hamda texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish to‘g‘risida (1999 yil 20 avgust)dagi qonun “Aholini va hududlarni tabiiy hamda texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish” sohasidagi ijtimoiy munosabatlarni tartibga soladi, shuningdek favqulodda vaziyatlar ro‘y berishi va rivojlanishining oldini olish, favqulodda vaziyatlar oqibatida keltiriladigan talofatlarni kamaytirish va favqulodda vaziyatlarni bartaraf etishni maqsad qilib qo‘yadi.

■ **1.2.Uz Dong YAng Ko korxonasida favqulodda vaziyatlarning oldini olish va oqibatlarni bartaraf qilish strukturasi.**

- Aholini va hududlarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish masalalarini O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlarda ularning oldini olish va harakat qilish davlat tizimi tomonidan hal qilinishi ko'zda tutiladi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1997 yil 23 dekabrda qabul qilingan 558-sonli «O'zbekiston Respublikasi Favqulodda vaziyatlarda ularning oldini olish va harakat qilish davlat tizimi to'g'risida»gi qarori asosida tuzilgan. Ushbu tizim boshqaruv organlari, respublika va mahalliy hokimiyat organlarini fuqaro muhofazasi vazifalarini hal etish vakolatiga ega korxonalar va muassasalarning kuch va vositalarini birlashtiradi.Favqulodda vaziyatlarda ularning oldini olish va harakat qilish davlat tizimining asosiy vazifalari:
- 1. Tinchlik va harbiy davrda aholi va hududlarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish sohasida huquqiy va iqtisodiy me'yoriy hujjatlarning yagona Konstitutsiyasini belgilash, ishlab chiqish va amalga oshirish.

- 2. Respublika hududida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan texnogen va tabiiy xususiyatli favqulodda vaziyatlarni prognozlash, ularning ijtimoiy-iqtisodiy oqibatlarini baholash.
- 3. Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga, odamlar xavfsizligini taminlashga, xavfli texnologiyalar va ishlab chiqarishlarning tavakkalchiligini pasaytirish, mulkchilik shaklidan va idoraviy bo'ysunishidan qat'iy nazar, iqtisodiyot tarmoqlari, korxonalar, muassasalar va tashkilotlar faoliyat ko'rsatishining barqarorligini oshirishga qaratilgan maqsadli va kompleks ilmiy-tehnika dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish.
- 4. Boshqaruv organlari va tizimlarning favqulodda vaziyatlarning oldini olish va ularni bartaraf etish uchun mo'ljallangan kuch va vositalarining doimiy tayyorligini ta'minlash.
- 5. Aholi va hududlarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish sohasidagi axborotlarni yig'ish, ishlab chiqish, almashish va berish.
- 6. Aholini, boshqaruv organlarining mansabdor shaxslarini, Favqulodda vaziyatlarda ularning oldini olish va harakat qilish davlat tizimining asosiy vazifalari kuchlari va vositalarini favqulodda vaziyatlarda harakat qilishga tayyorlash.

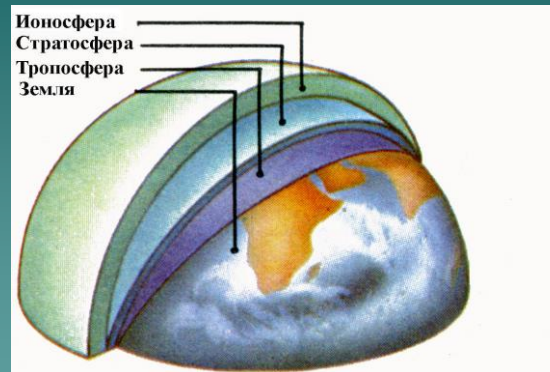
- 7. Favqulodda vaziyatlarni bartaraf etish uchun moliyaviy va moddiy resurslar zahiralarini yaratish.
- 8. Aholini va hududlarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish sohasida davlat ekspertizasi, nazorati va tekshiruvini amalga oshirish.
- 9. Favqulodda vaziyatlar oqibatlarini bartaraf etish.
- 10. Favqulodda vaziyatlardan zarar ko'rgan aholini ijtimoiy muhofaza qilishga oid tadbirlarni amalga oshirish.
- 11. Favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish sohasida aholining, shu jumladan ularning oqibatlarini bartaraf etishda bevosita qatnashgan shaxslarning huquq va majburiyatlarini amalga oshirish.
- 12. Aholi va hududarni favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish sohasida xalqaro hamkorlik qilish.
- Uz Dong Yang Ko korxonasida favqulodda vaziyatlarda ularning oldini olish va harakat qilish tizimining ish rejimlari:

1.3.Korxonada yuzaga keladigan favqulodda vaziyatlar, texnogen avariylar, halokatlar va tabiiy ofatlar tushunchalari, tavsiflari

- Umumiy holda favqulodda vaziyatlar sababi va kelib chiqish manbaiga ko'ra tasniflanadi, jumladan³:
 - 1.Tabiiy tUSDagi FV;
 - 2.Texnogen tUSDagi FV;
 - 3.Ekologik tUSDagi FVlarga bo'linadi.
- Tabiiy tUSDagi favqulodda vaziyatlar tabiiy ofat sodir bo'lish joyi, sababi, ko'lami, moddiy zarari va boshqa xususiyatlari bilan ajralib turadi. Ularga 3 xil turdagi xavfli hodisalar kiradi:
 - 1) geologik xavfli hodisalar: zilzilalar, yer ko'chishlari, tog' o'pirilishlari va boshqa xavfli geologik xodisalar;
 - 2) gidrometeorologik xavfli hodisalar: suv toshqinlari, sellar, qor ko'chkilari, kuchli shamollar (dovullar), jala va boshqa xavfli gidrometerologik hodisalar (2 rasm)

Довул ва бўронлар шамолнинг турлича номланиши бўлиб, уларнинг **фарқи тезлигидадир**.
Атмосферанинг тузилиши уч қисмдан иборат:

- ◆ ТРОПОСФЕРА
- ◆ СТРАТОСФЕРА
- ◆ ИОНОСФЕРА

1.1-rasm Gidrometeorologik hodisalarning paydo bo'lishi.

3) Favqulodda epidemiologik, epizootik va epifitotik vaziyatlar: alohida xavfli infeksiyalar (o'lat, vabo, sarg'ayma, istma), yuqumli kasalliklar, rikketsiyalar, epidemik toshmali terlama, Brill kasalligi, zoonoz infeksiyalar, Sibir yarasi, quturish, virusli infeksiyalar tarqalish holati;

Hozirgi vaqtda Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan keltirilgan favqulodda vaziyatlarning tasnifiga yana qo'shimcha qilib:

- a) ijtimoiy-siyosiy tavsifdagi favqulodda vaziyatlar;
- b) harbiy tavsifdagi favqulodda vaziyatlarni kiritish mumkin.

1.2-rasm Gidrometeorologik xodisalar.

II-BO'LIM. UZ DONG YANG KO KORXONASIDA AVARIYA-QUTQARUV ISHLARINI OLIB BORISH,QUTQARUV VA KECHIKTIRIB BO'LMAYDIGAN AVARIYA-TIKLASH ISHLARI.

- **2.1.Tabiiy ofatlar va halokatlarni oldini olish chora-tadbirlari**
- Respublikamiz hududida yuz berish ehtimoli bo'lgan tabiiy favqulodda vaziyatlar, uning geografik o'rni, iqlim sharoitlariga bog'liq. Ularning yuz berish hududlari turli joylarda bo'lib, quyidagi tabiiy ofatlardir: zilzila, sel, toshqin, ko'chkilar ko'proq uchraydi. Bunday tabiiy ofatlar hududimizda joylashgan iqtisodiyot ob'ektlaridagi favqulodda vaziyatlarni tarqalishga sodir bo'lgudek bo'lsa aholi xavfsizligi, inson salomatligini ta'minlash o'ta muhim va dolzarb jabhalardan biridir.
- Zilzilalar-bu geofizik omillar ta'siri natijasida sodir bo'ladi va yer osti silkinishlari va yer usti tebranishlarini hosil bo'lishiga olib keladi. Yer qobig'ining chuqur tiktonik kuchlari ta'sirida kuchlanishlar vujudga keladi, natijada yer qobig'i jinslari siqiladi va paydo bo'lgan kuchlanishlar ma'lum chegaradan o'tganidan so'ng siljiydi, buziladi va yer yoriqlari paydo bo'ladi. Zilzila markazi odatda bir necha 10 metrdan 100 kilometrgacha bo'lishi mumkin.

Shunga qaramay, sel mavsumining boshlanish vaqtini oldindan aytib berish mumkin.

2.3-rasm Qor ko'chki xodisalari.

2.4-rasm Toshqin ko'rinishi.

2.2. Avariylar turlari, kelib chiqish sabablari va muhofaza tadbirlari

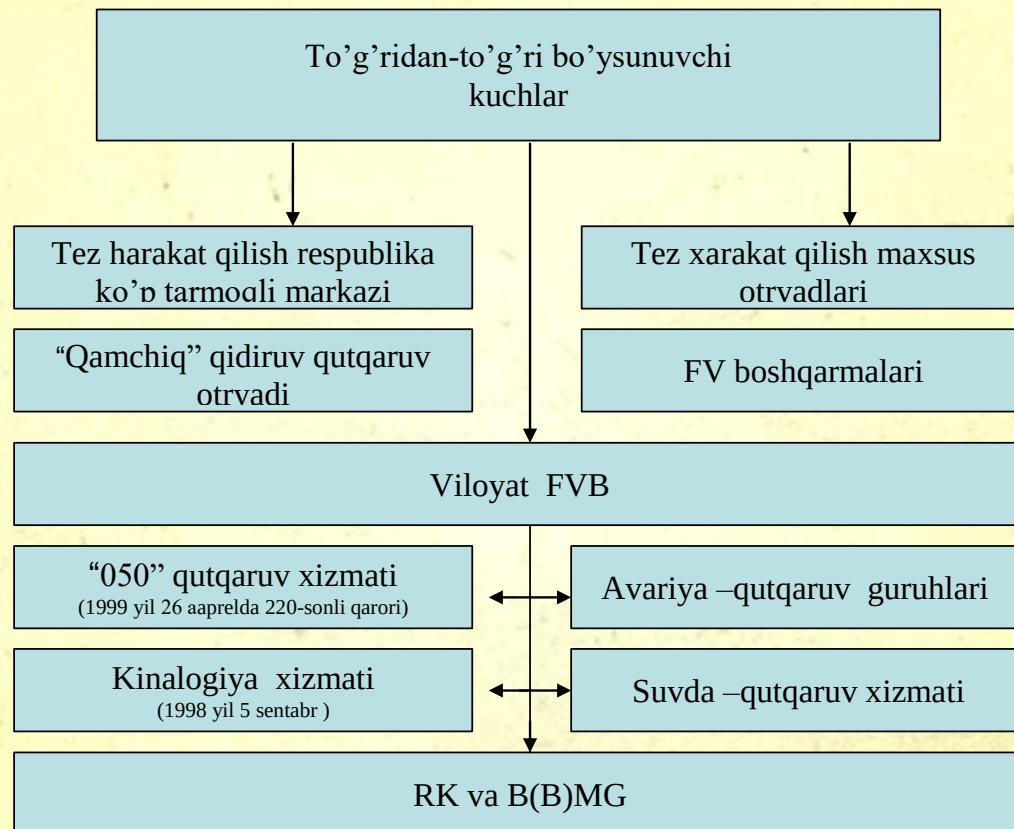
- Avariylar va katastrofalar iqtisodiyot ob'ektlarida mashina mexanizmlar, texnologik jarayonlar va hududlarda yuz berishi ehtimoli bo'lgan favqulodda vaziyatlarga bog'liq ravishda kelib chiqadi⁵.
- 1.Yong'in va portlash bilan bog'liq avariya va halokatlardagi favqulodda vaziyatlarning asosiy sabablari, ularning salbiy oqibatlarini;

- Yong'in va portlashlarning asosiy sabablari.
- Birlamchi va ikkilamchi shikastlovchi omillar.
- Yong'indan zaiflikni oshiruvchi omillar.
- Yong'in va portlashlarning oldini oluvchi chora-tadbirlar.
- Yong'in va portlashdan xavfli ob'ektlarni toifalarga bo'lish.
- Portlash.
- Portlashning asosiy 'iikastlovchi omillari.
- Yong'inga qarshi kurash chora-tadbirlari: huquqiy, meyoriy, tashkiliy, muhandis-texnik,
- Yong'in va portlash oqibatida yuzaga kelgan favqulodda vaziyatlarning aholini va hududlarni muhofaza qilish tadbirlari oldini olish, qutqarish.
- O'zbekiston respublikasining «Yong'in xavfsizligi to'g'risida» (30.09.2009)dagi qonuni bunday FV larda chora tadbirlarni aniqlaydigan huquqiy asos hisoblanadi.

2.3.Uz Dong Yang KO Korxonasida avariya-qutqaruv ishlari tarkibi va ketma-ketligi

- Qutqaruv hamda shoshilinch avariya-tiklash ishlari murakkab sharoitlarda vayronagarchilik va nurab tushishi ehtimoli bo'lgan hollarda, kuchli yong'inlarda yer qimirlaganda, radioaktiv, kimyoviy va bakteriologik zararlanganda, takroriy zarba ostida territoriyani suv, zaharli moddalar bosganda o'tkaziladi.
- Qutqaruv va shoshilinch avariya-tiklash ishlariga quyidagilar kiradi: zaharlangan uchastkalarda va uyum joylarda qutqaruv kolonnasi uchun yo'llar ochish,elektr, gaz va boshqa tarmoqlarda avariya holatlarini tugatish qo'llab tushishi ehtimoli bo'lgan qurilmalarni mustahkamlash va tiklash kiradi.Bunday ishlar uzluksiz,kecha va kunduz, har qanday ob-havo sharoitlarida qisqa vaqt ichida bajarilishi kerak. Qutqaruv ishlarini muvaffaqiyatli o'tkazish uchun razvedkani o'z vaqtida tashkil etish kerak bor kuch va qutqaruv vositalarini tezlik bilan ishga hozirlash, maxsus guruhlar, tuzilmalar va aholining aktiv ishtirokini tashkil qilish zarur.

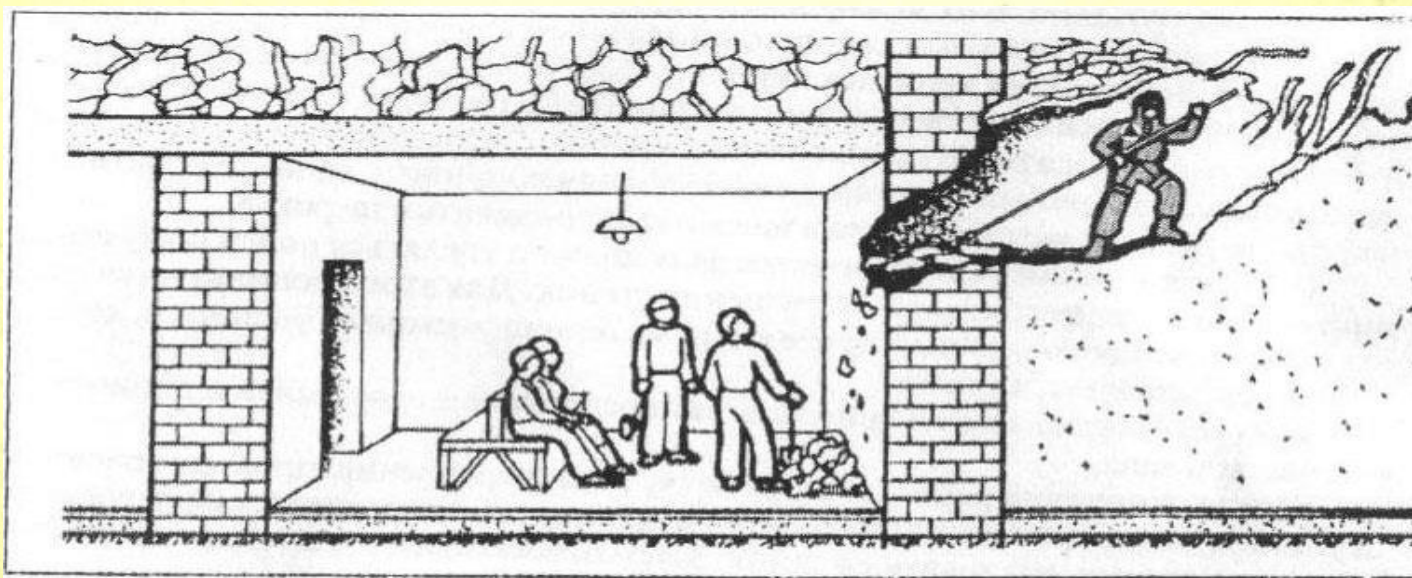

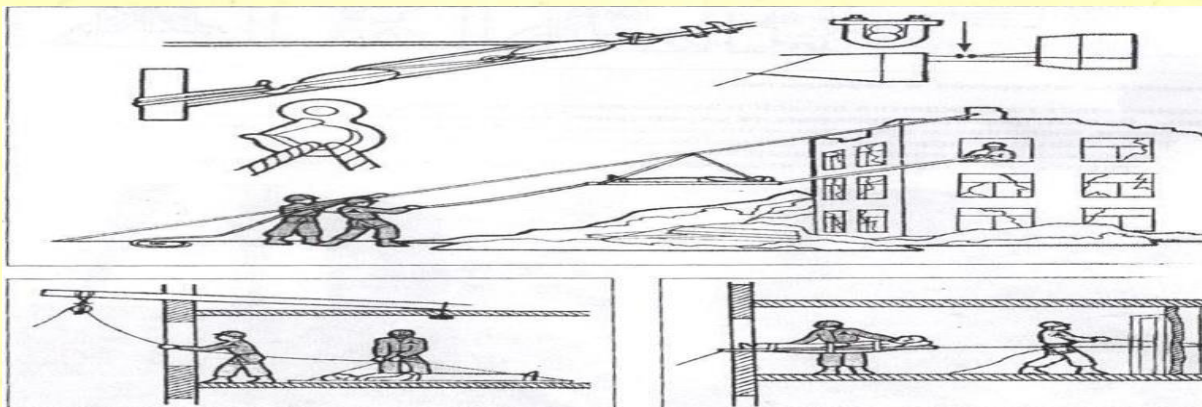
2.8-rasm. Otryadlarning texnikasi.

Qidiruv qutqaruv ishlarini olib borishda eng ko‘p quyidagi asboblarni, uskunalar, mashina va mehanizmlardan foydalaniladi:

Tozalash, xona va ertoʻlarni ochish, jabrlanuvchilarni evakuatsiya qilish, ularga yordam koʻrsatish.

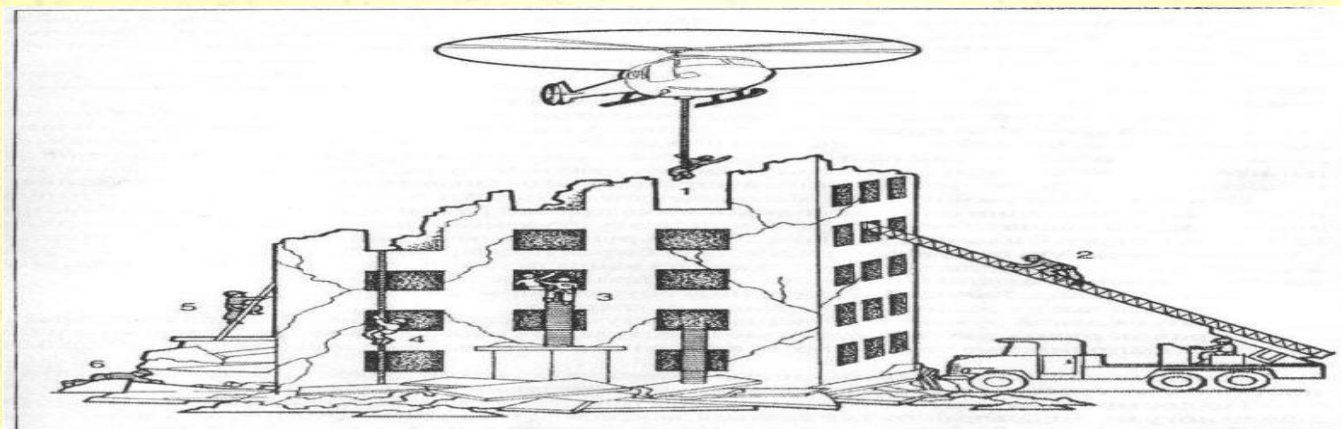

2.11-rasm. Bosilib qolgan yertoʻla va xonalarda QQI olib borish.

2.12-rasm Jabrlanganlarni vayronadan evakuatsiya qilish.

Ba'zi hollarda esa tomdagi odamlarni qutqarish uchun vertolyotlardan foydalaniladi.

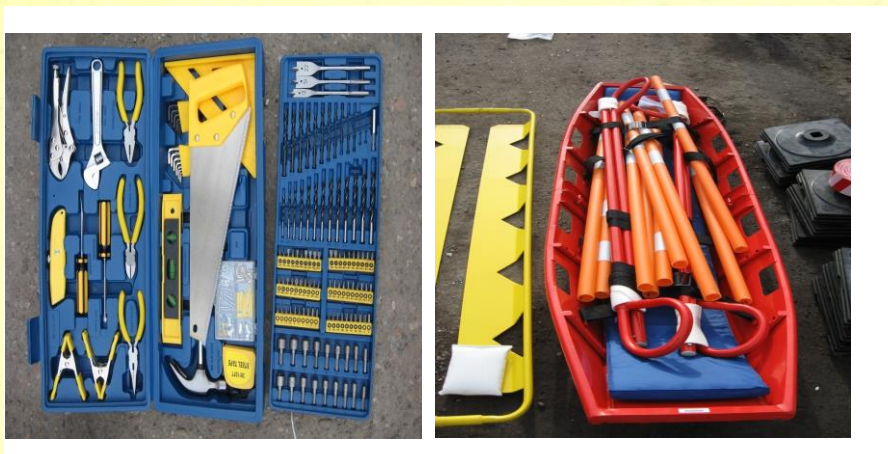
2.13-rasm. Tomda qolib ketgan odamlarni qutqarishda vertolyotdan foydalanish

2.14-rasm. AQI KAMAZ mashinasi va uning jihozlari.

Texnik ta'minotning asosiy vazifalari quyidagilar:

- qutqaruv ishlari mobaynida ishdan chiqqan texnikani tuzatishni tashkil etish;
- belgilangan muddatlarda va to'liq hajmda mashinalarga texnik xizmat ko'rsatish;

2.16-rasm.AQI maxsus asboblari

Fuqaro muhofazasi moddiy-texnik ta'minotning xizmatlari va organlari.

Moddiy ta'minlash uchun tashkil etiladigan xizmatlar quyidagilardan iborat:

- 1.Savdo va ovqatlantirish xizmati.
- 2.Moddiy-texnik ta'minot xizmati.
- 3.Yonilg'i-moylash materiallari (YOMM) bilan ta'minlash xizmati.

2.4. Qutqaruv va kechiktirib bo'lmaydigan avariya tiklash ishlarini olib borish va faoliyat xavfsizligini ta'minlash

Favqulodda vaziyatlar yuz berganda ob'ektlarning fuqaro muhofazasi boshlig'i ma'lumotlariga asoslangan holda, shtab ishlari tashkil etiladi. Ob'ekt fuqaro muhofazasi boshlig'i, shtab boshlig'i va tuzilmalar favqulodda vaziyatlar shikastlanish o'chog'larida avariya qutqaruv ishlarini tashkil etadilar.

O'ta zaharli kimyoviy moddalarni ishlab chiqarishda va saqlashda sodir bo'ladigan avariyalarni bartaraf qilishda qutqaruvchilarning harakati

O'tkir zaharli kimyoviy moddalar saqlanadigan inshootlarda avariya yoki buzilishlar ro'y berganda, kimyoviy zararlanish zonalar yuzaga keladi. Ushbu zonalarda avariya-qutqaruv ishlarini olib borish uchun kimyoviy holat baholanadi.

Kimyoviy moddalar bilan zararlangan maydon zaharli moddalar konsentratsiyasining havo bilan birgalikda tarqalishda chuqurligi (CH), kengligi (K) va yuzasi (YU) bilan xarakterlanadi.

2.5. Epizootiya va epifitotiyalar paytida avariya qutqaruv kuchlari va mablag'larni tashkil qilish.

- Ayrim hollarda mamlakat xududida odamlar, hayvonlar, o'simliklar orasida turli xil yuqumli kasalliklar tarqalishi ehtimoli mavjud.
- Bunday vaziyatlarda zararlangan hududlarda fuqaro muhofazasi bo'yicha tuzilgan reja asosida harakat dasturlari ishlab chiqiladi. Ushbu dasturlarda yuz bergan vaziyatga bog'liq ravishda avariya-qutqaruv kuchlari, vositalari jihozlari va boshqa zaruriy asbob-anjomlar tarkibi ko'rsatildi. Dasturda, shuningdek amalga oshiriladigan barcha tadbirlar ketma-ketligi vaqti bilan ko'rsatiladi. Bunday vaziyatlarni oldini olish kasalliklar tarqalishini kamaytirishda epizotik, epifitotik holatlarini yuzaga kelishi tarqalishi va boshqa salbiy oqibatlar sabablari, profilaktik tadbirlarni o'tqazishda hayvonlar, o'simliklar yuqumli kasalliklarni bilib olish muhim ahamiyatga ega.

III. IQTISODIY QISM

- Insoniyat XXI asrga qadar, o'tgan davr mobaynidagi sovuq urushlar, tinchlik davrlarida qo'llanilgan zamonaviy qurollar, turli ko'rinishdagi falokatlar va boshqa muammolarni tahlil qilinar ekan, XXI asr boshida bajariladigan tadbirlarni har tomonlama asoslagan holda belgilab oladi.
- Shuni alohida ta'kidlash lozimki, XXI asr boshida xavfsiz hayotni ta'minlash masalalari eng dolzarb muammoga aylanib qoldi, chunki ishlab chiqarish jarayonining misli ko'rilmagan yuksak taraqqiy etgan texnologiyalar bilan ta'minlanishi, tabiiy rivojlanishdagi ayrim noxush vaziyatlarning murakkablashuvi aholi salomatligi, atrof- muhit tozaligi va iqtisodning barqaror rivojlanishiga tahdid solib turibdi. Shu sababdan ham O'zbekistonda o'z mustaqilligiga erishgan dastlabki yillardanoq eng muhim vazifalar qatoridan mamlakat aholisi va hududini turli xil favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish, ekologik xavfsizlikni ta'minlash masalalari o'rin oldi.

**“Uz Dong Yang Ko” qo’shma
korxonasida favqulodda holatlar
eng muhim omillarga**

**Andijon viloyati hokimligi va
Favqulodda faziyatlar
vazirligining Andijon viloyat
boshqarmasining boshqaruv**

**Qo’shma korxonadagi avariya –
qutqaruv xizmatining harakatlarga
tayyor ekanligi, kadrlarining
malakasi, zamonaviy qutqaruv
texnika va maxsus vositalarning,
transport va aloqa vositalari bilan
.....**

**Qo’shma korxonada avariya
holatlarini tahlil qilish tizimining
mavjudligi va turli darajalarda
boshqaruv qarorlarini qabul qilish
bo’yicha malakasini oshirib borish;**

**Qo’shma korxonada avariya –
qutqaruv tadbirlarini moliyaviy
resurslar bilan ta’minlanganlik
holati yaxshilash;**

**Qo’shma korxonada aniq
avariya – qutqaruv tadbirlarini
optimallashtirish va halokat
zonalarida harakatlarni to’g’ri
tashkil etish**

Jadval-1

[illegible]

XULOSA

Men bu diplom loyiha ishimda “Uz Dong Yang Ko korxonasida avariya-qutqaruv ishlarini olib borish” mavzusida yozdim. Eng dolzarb muammolardan biri bu-Favqulodda vaziyatlarda avariya-qutqaruv ishlarini olib boorish,ularning oldini olish va oqibatlarini bartaraf qilishdir.

Hozirgi kunda inson omili eng birinchi o’rinda turadi,shunung uchun ham men ushbu mavzuni tanladim va korxonadagi yuzaga kelishi mumkin bo’lgan favqulodda vaziyatlarda harakat qilishni,ularni oldini olishni va oqibatlarini bartaraf qilishni,bunda inson hayoti hamma narsadan ustun ekanligini hisobga olib diplom rahbarim bilan birgalikda zaruriy chora-tadbirlar olib bordik.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'lmasov A. Yong'in xavfsizligi 2000-yil.24-25-betlar.
2. 1-prezidentimiz Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: Xavfsizlikka taxdid, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. Toshkent, "O'zbekiston", 1997.
3. Qudratov O.Q va boshqalar "Hayot faoliyati xavfsizligi"Ma'ruzalar kursi Toshkent,Aloqachi 2005
4. O'zbekiston Respublikasining «Aholini va hududlarni tabiiy hamda texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish to'g'risida» gi konuni. 1999 yil 20 avgust.